

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
skrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovan pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sees poslano knjige
se ne vračajo.

Spodnještajerskim učiteljskim društvom.

Kdor je naše društveno delovanje zadnjih let le količkaj pazljivo zasledoval, moral je opaziti čudno nejasnost, neodločnost, tu in tam celo veliko nasprotstvo v nazorih, tika-jočih se nam vsem skupnih (spodnještajerskih) zadev.

Dočim se je na pr. nekaterim društvom s pristopom k „Lehrerbundu“ jako mudilo, so druga odlašala in jedno pristopilo je še le pred kratkim.

Kako drugačen bi bil skupni pristop!

Nadalje omenjamo še zadevo konviktov, društva „Selbsthilfe“, določitev zvezkov in izvršitev drugih Horvatek-ovih nasvetov, kakor tudi postopanje proti „Slovenčevim“ napadom itd.

A kar smo zamudili, je zamujeno. Nadjati se pa je, da bo živahno delovanje, ki se je pričelo med učiteljstvom vseh kronovin, vzdrnilo tudi nas in takrat se vzbudi gotovo še več specijelno spodnještajerskih vprašanj, katerim ne bodeta mogla ne „Zaveza“ in ne „Lehrerbund“ posvetiti posebne pozornosti; a za nas bi bilo nesoglasje, če ne škodljivo, vsaj nečastno.

Vsled tega vidi se nam „Nasvet spodnještajerskim tovarišem“, objavljen v 23. številu „Popotnika“ 1896. l. jako času primeren in smo prepričani, da ga bodo vsi zavedni učitelji z veseljem pozdravili, ko si stvar dobro premislijo.

Da pa s posvetovanjem o priporočenem shodu ne zamudimo preveč časa, dovoljujemo si staviti naslednji konkretni predlog:

Shod odposlancev spodnještajerskih učiteljskih društev vrši se naj, kakor hitro mogoče, torej vsaj v letošnjih velikonočnih počitnicah — morebiti v torek po veliki noči — na Pragerskem.

K shodu naj pošlje vsako društvo toliko odposlancev, kolikor mu jih gre k „Zavezinih“ zborom.

Posvetovanje naj obsega v prvi vrsti že sedaj aktualna vprašanja, kakor: Horvatek-ove nasvete in druge stvari, katere bi posamezna društva v to svrhu priporočila, potem pa tudi določitev načina, kako v bodoče doseči skupno in jednako postopanje v vseh nam skupnih zadevah.

Odlasati s takim shodom, morebiti do „Zavezinega“ zborovanja, ki bo letos najbrž tudi na Spodnjem Štajerskem, ne kaže, ker tam primanjkuje časa in priložnosti v razpravljanje teh povsem lokalnih stvari.

Naglasiti pa moramo, da ne mislimo in ne želimo, naj se poseže v delokrog „Zaveze“ ali „Lehrerbunda“, ampak želimo le tesnejšo zvezo Spodnještajercev v okrilju teh

društev in se nadjamo, da bi to tudi našemu postopanju v teh zvezah dalo določnejšo in boljšo smer.

Konečno uljudno prosimo, naj se ta naš nasvet dobrovoljno uvažuje in pretresuje, sklepi v tej zadevi naj se pa blagovolijo nemudoma objaviti v „Popotniku“ in morebiti še posebej prijaviti našemu društvu, ki bo, ako treba, oskrbelo tudi glavnega poročevalca.

Želeč, da se gotovo v kratkem snidemo pri nasvetovanem shodu, bilježimo z brat-
skim pozdravom!

V Šmariji pri Jelšah, dne 7. februarja meseca 1897.

Za Šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo:

Franc Rošker,
t. č. tajnik.

Vekoslav Strmšek,
t. č. predsednik.

Utrinki iz socijalne pedagogike.

Piše Brinjós. (Dalje.)

A. Iz narodnega gospodarstva.

Družbeni organizem je v marsičem sličen sestavi človeškega telesa. Organično telo je združitev neštevilnih stanic, ki druga pri drugej stvarjajo podrejene organe, a ti zopet skupno celoto. Družbeni protoplazma so pojedine osebe; te se združujejo v obitelj, družino in rodbino, a iz teh se zopet sestavljajo samostojni organi, celotna družba.

Mali možgani, osrednja vlada, daje povelja vsemu organizmu in sprejema poročila iz najoddaljenejših pokrajin. Živčna vlakna in niti posredujejo med oddaljenimi deli; pota, železnice, brzojavne žice vežejo posamezne dele družbe in ohranjujejo celoto v zvezi z vlado. Princip živčnega procesa je v družbi — jezik.

Veliki možgani so sedež inteligence, v glavnem mestu kraljuje vednost in umetnost; v njem plapolajo ognjišča prosvete; tu se zbirajo najboljše misli v visokih šolah, kakor v priprostih zavodih. Iz središča izhajajo inicijative v manjše živčne vozle, v pokrajine.

Truplo napaja oživljajoča kri, po družbi kroži denar. Čim intenzivnejša je cirkulacija in čim enakomernejše razpletajo se tokovi, tem lepše se razvija organizem.

Stanice človeškega telesa so sestavljene iz raznovrstnih snovij, kakor: kisika, vodika, dušika, ogljika, fosfora itd.; te težijo vedno, da bi se razdružile in povrnile v prvotno stanje. Krepka cirkulacija in umno vodstvo malih možganov zabranjuje to iz vseh močij. Vendar sčasoma oslabé posamezni organi in truplo se razkroji v vodo in ogljikovo kislino, v amonijak in žvepleni vodik, ki se porazgubé na vse strani, a se tekom časa zopet združijo v živo bitje. V človeški družbi težé posamezni udje, da se otresejo jarma skupnosti in da postanejo samostojnejši, in to tembolj, čimbolj jih tlači teza, ki jo nalogajo mali možgani. To teženje izražujejo ne le hudodelci in prekucubi, ampak celó filozofične glave, kakor na pr. Rousseau. Ako je nezadovoljnost prevelika, propadejo mali možgani — vlada, a veliki možgani prevzamejo „provizorično“ nalogo, da urejujejo valove anarhije, dokler se iz njih sredine ne izločijo nove celice malim možganom.

„Bogastvo je prvi pogoj civilizaciji, kajti brez bogastva ni brezskrbnosti in „prostega časa“, brez „prostega časa“ ne vednosti. Ako ima ljudstvo le toliko, kar potrebuje, da se preživlja od dneva do dneva, tedaj mu ničesar ne ostaja; brez kapitala pa ni sredstev za vzdrževanje nedelavnih sil. Da se pa le nekaj več pridela, ko povžije, ostane prebitek, ki se po družbenem zakonu sam iz sebe pomnožuje in od katerega prejema nekaj članov delnice, ne da bi zanje potočili potno srago. Sedaj še le stopi na pozorišče inteligenca.“ — Bukle.

„Kredit je kapital in dolgovi bogastvo“. — Carey.*)

Bogastvo ni le posest velikega, lahko tudi trajnega premoženja — kakor meni A. Kupljen —, ampak bogastvo je moč, s katero se uporabljajo razne usluge narave. Zemlja je velik stroj, ki je človeku izročena, da mu zapoveduje. Čim bolj on svojo oblast uporablja, tem bolj mu služijo naravne moči, ker vsak korak k napredku podpira ga v poznejšem rabetanju.

Delo je bil prvi denar, s katerim se je plačevalo; delo je najboljše merilo kake reči.

Denar je kapital, toda kapital ni vedno denar. (Na pr. duševni kapital, kapital moči itd.)

Ako se cena surovih pridelkov približuje ceni tovarniških izdelkov, raste vrednost človeške moči in piše z žarečim prstom v zgodovino, da civilizacija napreduje.

Narod, ki začne izvaževati surove pridelke, končuje z izvaževanjem ljudij. (Na pr. Irsko!)

Promet in trgovstvo sta si do cela nasprotujoča pojma, dasi tudi ju večkrat zamenjujejo. Intenziven promet, kolikor mogoče v malem razdalju, je ideal dobro organizovane družbe. Trgovstvo v velikem obsegu je grobokop državam, saj ono se že začenja z barantijo človeških kostij in mišic!

„Najrodovitnejša zemlja ni vedno najbolj obdelana, ampak zemlja, katero orje in obdeluje prost narod. Ako se v mislih ozremo po zemlji, vidimo in se čudom čudimo, da so najplodnejši kraji puštinje, a v bornih pokrajinah prebivajo mogočni rodovi.“ — Montesquieu.

Človek ne začneja obdelovati najrodovitnejše zemlje, kakor menita Malthus in Ricardo, a tudi ne najbornejše, kakor pravi Carey, ampak on začneja orati in sejati na zemlji srednje vrste.

„Naravi“ — pravi profesor Tindall — „se ne more nič dodati, a tudi nič odvzeti. Vsota moči ostane vedno ista in človek more le pojedine dele ločiti in jih spajati v nove celote. Zakon samoohrambe izključuje popolnoma novo stvaritev in tudi vsako uničenje. Vzburkano morje naj dviguje valove in se zopet ugladi v zrcalo; število naj stoji za količino, količina za število; asteroidi naj se združijo v solnce, solnce naj se razpraši v megle in meglice: pretakajoče se moči ostanejo vedno iste. Prelivajo se harmonično skozi stoletja in zemeljska dejanja nastopajo v človeškem življenju in v naravnih pojavih — one so le modulacije v ritmu.“

Oerstedt dokazuje v knjigi „Duša narave“, da so zakoni narave veljavni za celi vesmir in da se istine naravoznanstva bolj in bolj približujejo istinam vere, s katero se morajo slednjič spojiti v jedno solnce resnice.

„Človek spozna po naravi božanstvo narave.“ Adam Smith.

*) Lehrbuch der Volkswirtschaft und Socialwissenschaft; deutsche Ausgabe von K. Adler. Ta knjiga slavnega ameriškega družboslovca H. C. Careya je jedna najboljših del te vrste. Tudi nekateri teh „odlomkov“ pisani so v duhu tega učenjaka.

Kolikor nižja je duševna izobrazba, tembolj človeški duh le sprejema in ponavlja — on je brez inicijativ, brez originalnosti.

Mati zemlja ne daje nič, pač pa posojuje, in to temveč, čimbolj povprašujejo po posojilu, domnevajé, da ve človek, da si je izposodil le od velike banke, ki zahteva tako točno povračila, ko banka angleška ali ameriška. Konzument in producent morata se zategadelj naseliti blizu skupaj, da lahko vrneta upniku kapital, kadar ga več ne potrebuje, in sicer na tisto mesto, kjer sta ga vzela.

Weinhold je okoli leti 1830. predlagal v Nemčiji — ker se je začelo prebivalstvo rapidno množiti — naj se dečki od 14. leta naprej infibulujejo in sicer dotlej, da vsak dokaže, da more preživeti družino. Toda, ako bi on proučeval družbeno vprašanje z ozirom na fizijologijo, spoznal bi, da se število stanovnikov samo prilagodi spremenjenim razmeram.

Fizijologija namreč pravi: razvoj rodovitnosti je v nasprotnem razmerju z razvojem živčevja, kajti živali z velikimi možgani se najmanj, živali s slabo razvitimi možgani pa najbolj razplodujejo; na pr. samica termitov izleže na dan 80.000 jajčic. slon ima le jednega mladiča; — ohranitev življenja in rodovitnost ste si v nasprotju; — intenzivno duševno delovanje, ki uporablja mnogo živčnih stanic, ovira spolno nagnenje, in izvanreden razvoj le-tega uničuje živčno energijo; na pr. Wellington, Pitt, Davy in drugi slavni možje umrli so brez potomcev, plemenitaške rodbine izmirajo itd. Sicer pa skrbé, da se človeški rod preveč ne pomnoži, vrh tega še lakota in nalezljive bolezni, ki preté dan na dan sè smrtonosno koso.

B. Iz družbenega dušeslovja.

Družbena zavest.

Moči, ki delujejo v človeški družbi, so nedvomno duševne moči; kolikor pridejo v medsebojno dotiko po jeziku ali po dejanjih, vladajo človeško družbo s tisto močjo, s katero posegajo odločbe naše duše v telesno življenje človeško. Kako da delujejo te moči v družbenem organizmu, zrcali se nam v vedno se pretvarjajoči in prelivajoči javni ali družbeni zavesti, kojo določujejo isti zakoni, po katerih se kreta in snuje življenje v sleherni osebni zavesti.

Že Leibnitz-ev mnogoimenovani izrek: „Duša je zrcalo vseirja“, kaže nam pot, ki ga naj nastopimo pri obdelovanju te celine človeškega duha, namreč pot nalike (analogije).*

Kakor je treba človeku, kot slabotnemu fizičnemu bitju, zveze, da se ne zaduši nežna rastlinica v svojem početnem razvoju, tako je tudi duševnemu življenju človeškemu potrebna družba, ki vzgojuje svoje člane v bitja po Božji podobi. „Človeku ni dobro

* Da je v snovanju človeških mislij analogija znamenita, da, celó neobhodno potrebna, kaže nam vsaki list v knjigi družbene prosvete, ako le hočemo brati — rekel bi — v duši posameznika in iskati v njej pričine, iz katerih se razvijajo bolj ali manj jasno nove misli. Da se je povspel človeški duh, n. pr. do pojma „drevo“, moral je prilikovati in primerjati znake posameznih dreves, dokler se mu ni porodila popolnoma nova predstava, ki sicer ni na svetu realna, a vendar za mišljenje prepotrebna. Človek, katerega premotruje antropologija, je tudi le idealno bitje, ki si ga je ustvaril naš duh potom analogije, in vendar se nam odkriva v njem marsikatera znamenitost, kojo moremo reflektovati na posamezna bitja — od idealne fikcije na realno podlago. Kdo bi potemtakem dvomil, da nam je mogoče po analogiji povspeti se od predstave posameznega duševnega delovanja do splošnega pojma o „družbeni duši“! Vsaj za začetek je pot nalike najbolj priličen in nas varuje najzanesljivejše večjih zmot.

samemu biti^a, da, sam samcat ostal bi človek tako duševno revče, kakor se nam je pokazal v znanem Gašparju Hauserju.

„Da si osvobodi človek svojega duha, mora se zvezati z drugimi duhovi!“; dasi je v tem izreku navidezno nekako protislovje, toda v istini ima popolno veljavo.

Z vsestransko zvezo ostane človek v nekakej dotiki z drugimi člani družbe; on opazuje druge in zajedno predmet opazovanja. Obitelj, v kateri je odrasel, utisnila mu je obilico predstav, katere so se tekom stoletij kristalizovale iz duševnega delovanja, ona ga je navezala na šege in navade in tudi vero njegovih pradedov; učitelji njegovi se pehajo, da mu utepejo ideje, ki krožijo v družbi; domača vas seznanja ga z naredbami v javnosti in mu utisne pečat javnega teženja in vladajočih nazorov.

Tako navzame se sleherna osebna zavest predstav, teženj in principov, katere smatra za „svoje“, ne gledé na to, da so one le odsev predstav, teženj in principov, ki krožijo med udi družbe, kot družbena zavest.

Družbena zavest je torej vsota vseh tistih predstav, teženj in principov, ki so skupni posameznim udom družbe. Ako pade iskra v katerisibodi del družbene zavesti, razširiti se mora njen upliv do najzadnejšega njenega člana, če je le zveza toliko močna, da preskrbi duševni raport. Le-ta se pa izvrši s pomočjo socijalne organizacije, katera obstoji večinoma po jeziku, po državnih uredbah in po raznih prometnih pripravah. Čim boljša je socijalna organizacija, tem hitrejše se vrši medsebojno uplivanje in tem večje je tudi število nositeljev družbene zavesti.

Še ne pred bogsigave kako davnim časom, bile so le posamezne osebe nositelji javne zavesti, kajti njih zveza opirala se je večinoma samo na jezik, kojega glas sega malokdaj v deveto vas, in pa na državne uredbe; še le dandanašnji, v dobi tiska in pare razširilo se je polje družbene zavesti na širše množice.

Družbena zavest nastopa vedno le v javnosti in zaradi tega polaga se že od pamtiveka tolika važnost na javne dogodke. Ona se pa ne obrazuje le v besedah in v dejanju, ampak celó fiziognomično. Kakor deluje individualno zavest po živcih in mišicah na telo dotične osebe in mu vtisne fiziognomičen značaj, iz katerega moremo sklepati na notranje življenje človeško, tako se izrazuje tudi javna zavest v mnogoterih socijalno-fiziognomičnih uredbah, ki se vtisnejo družbi kot slika njenega duševnega delovanja. Ona se pojavlja le kot svojstvo naroda v stavbi naselbin in cest, v slogu poslopij in v narodni noši, ampak kaže se celó v najneznatnejših stvareh, n. pr. v trakah, zastavah in drugih znamenjih.

Sevé, duševno delovanje posamezne osebe ne more nikdar postati javna zavest vse družbe, toda kljub temu trudi se in peha vsak ud, da bi postala njegova zavest zajedno zavest vseh drugih članov. To se pa posreči vsakemu tembolj, kolikor večje važnosti so njegove predstave za prospeh celote in kolikor večje zanimanje zamore obuditi za nje.*

V javno zavest ne proderejo nikdar predstave telesnih občutkov, ker one imajo tako malo moči, da se že težko pokažejo na pragu osebne zavesti, kako neki še le v javnosti. Nobeden jezik nima besed, ki bi nam slikal različne stopinje v telesnih občutkih; zato ima pa tudi vsakdo krog svojega telesa poseben čuten svet, posebne oči in

* „Trgovec se stika z družbeno zavestjo največ v dobičku, vojak v stanovski časti, učenjak v prosveti, težak v delu, postopač v uživanju. Vse te osebnosti, dasi tudi so v najraznovrstnejšem razmerju z javno zavestjo, imajo vendar tudi svoje skupne predstave, kajti vsi so otroci istega časa, vsem so iste državne in prometne uredbe vzgojile isto družbeno zavest“. Lindner: „Ideen zur Psychologie der Gesellschaft“, stran 95. Ta knjiga, iz koje so tudi v pričujočih utrinkih „O družbenem dušeslovju“ zajete nekatere misli, podala bo vsakemu, ki se zanima za ta predmet, marsikatero zrnice v premišljevanje.

ušesa, s katerimi opazuje svoje okrožje. Vsakdo izmed nas zasleduje zato tudi svoje posebne smotre, ki se pa večkrat ne zlagajo z družbenimi in jim torej nasprotujejo.*

(Dalje pride.)

* Kar meni Leibnitz o svetu, obrnemo tukaj lahko na družbo. „Kakor se nam dozdeva mesto, ako ga ogledujemo od različnih strani, drugo in spremenjeno, tako si tudi lahko mislimo, da se nam zaradi nebrojnega števila „monad“ kaže nebrojno čislo svetov, ki so pa — ako jih natančneje ogledamo — le jeden in isti svet, ki smo ga opazovali od raznih strani.“

Monadologie, Odd. 57.

Nekaj o risanju v ljudski šoli.

J. Lasbacher.

(Konec.)

Sedaj pridemo do srednje stopnje, kjer se nam pokaže risanje kot samostalen predmet.

Zahtevani smoter je: Risanje najpriprostejših geometričnih oblik, katerim so ravna črta, kot, trikot in čveterokot za podlago.

Poraba teh oblik na najpriprostejših podobah. Kriva črta.

Tudi na tej stopnji si vzemimo snov iz nazornega nauka.

Ogledali si bodemo kocko, prizmo in piramido (natančna obravnava bi bila še prezgodaj) in izvajali bodemo navpično in vodoravno črto, poševno črto, kot, trikot, kvadrat, pravokotnik, enakokraki in jednakostrani trikot itd.

Te oblike bodemo risali početkoma posamez, pozneje pa jih spajali v priproste podobe in učnim načrtom smo zadostili.

Na zadnji ali najvišji stopnji se postavno zahteva: Prostoročno risanje posebno v zvezi z oblikoslovjem, kjer se pri kocki počenši pregledujejo najpriprostejša oglasta in okrogla telesa, razvija spoznavanje raznih ploskev, kotov in črt. Kombinacija podob z ravnimi in krivimi črtami, s posebnim ozirom na jednakostrane mnogokote in krožec. Risanje po narekovanju in na pamet.

Geometrična telesa se imajo torej obravnavati, a ne samo imenovati, in risanje se ima z oblikoslovjem spajati, drugo mora biti prvemu za podlago.

Snov za to stopnjo bi bila torej:

Navpičnica, vodoravna črta, pravi koti z različno dolgimi kraki, poševnice in zveza teh ali semtertja (zickzack). Enakokraki pravokotni trikot in delitev tega v štiri trikote.

Kvadrat in čveterokot in mnogovrstne podobe v obeh.

Čveterica, dvojnati križ, osmerokot in osmerooglata zvezda. Sestava teh oblik v razno omrežje.

Jednakostrani trikot in šesterokot.

Peterokot in deseterokot.

Četrto obroča, polbroč, obočne črte, valovnice, krožec, kolobar, elipsa, ter razne kombinacije teh oblik.

Tudi za to stopnjo torej snov ni nikakor umetna, pa vendar je treba učitelju dobrih vzorcev, da postane risanje v raznih šolah vsaj nekoliko slično.

Kje pa dobimo potrebnih vzorcev? Po nekaterih šolah imamo Grandauer-ja, v drugih Fellner-ja in Steigl-na, zopet drugi rabijo Eichler-ja, med tem ko se dandanes priporoča najbolj Tretau-jev „Mali risar“.

Jaz sicer nočem trditi, da bi postali moji nazori kedaj merodajni, a vendar bi rekel, da je Tretau za naše razmere po opustitvi štigem najbolj pripraven za prostoročno risanje. Tretau zastopa v navedenem delcu sledeča načela:

1. Držimo se konsekvantno priprostega.

2. To kar se od učenca zahteva, mora biti za pridobljeno mehanično spretnost primerno.

3. Kar nima praktičnega pomena, naj se opusti.

4. Če tudi risanje ne presega veliko navadnega elementarnega pouka, vendar je lahko dobro vzgojevalno sredstvo.

5. Učenec ne potrebuje Bog št ga vedi kakih pripomočkov, ker je vse njegovim močem primerno.

6. Vse risanje se koncentrira v tem, da oko prav meri in sodi, roka pa doseže povoljno spretnost.

Mislím, če poučujemo po teh načelih, da se bodo učenci dela z veseljem lotili in za predmet ogreli, nam pa uspehi ne bodo izostali.

Konečno bi še nam bilo govoriti o metodi tega predmeta. Moj namen ni, da bi razlagal o tej stvari na dolgo in široko, ampak navesti hočem le nekaj važnejših migljajev.

1. Ker je risanka za jedno sliko preobsežna, zato je treba, da se učencem početkoma razdeli list na četrtine in da se pusti ob robih 2—3 cm praznega prostora. To si učenci znajo kmalu sami napraviti.

2. Učitelj riši na tablo, učenci za njim.

3. Risanje naj bode torej skupno. (Massenunterricht.)

4. Risanje naj vzdržuje pazljivost učencev, zato se nasvetuje risanje po narekovanju.

5. Učenci naj sedijo ravno, da delo lažje presodijo.

6. Svinčnik naj držijo s krivimi prsti in po koncu, ne pa, kakor pri pisanju.

7. Črta se potegne nepretrgano naprej. Prenehanje se dovoli, ako se zgreši prava smer ali če je črta predolga.

8. Kadar učenci črte delé, se ima svinčnik tako postaviti, da se vidite obe polovici.

9. Početkoma se oblike ponavljajo, da se roka privadi.

10. Brisanje črt početkoma ni umestno, ker so črte močno v papir vtisnjene in se težko odstranijo, in ker raje vidimo pogrešek, nego mazanje.

11. Korektura naj se dela kolikor mogoče skupno.

12. Ako imamo dva oddelka, tako jeden oddelek poprejšno sliko riše, in učitelj se bavi z drugim oddelkom; druge pol ure narobe. Risanje torej ne pripusti učitelju počivati, kako to nekaterniki mislijo.

13. Svinčnik ne bodi pretrd, pa tudi ne premehek; papir pa dober. Žalibog, da se zadnje o sedanjih Prettenhofer-jevih zvezkih nikakor ne more reči.

Končujoč omenim, da nikakor ne morem trditi, da sem zadel že kako pravo in veljavno pot za obravnavo pouka o risanju, ampak moj glavni namen je bil, sprožiti misel, da se tudi to vprašanje spravi v resni pogovor.

Mrvica o mladinskih spisih.

V izhajanju „Knjižnice za mladino“ nastopil je torej odmor, v katerem naj bi se le to velevažno podjetje gmotno okrepilo in (ako hočemo upoštevati občinstvo — mladino) tudi duševno, kajti vsebina štirin-dvajsetih snopičev, ki so zagledali beli dan, ni — pripoznajmo odkrito — po vsem sposobna, da ugasi žejo naši čtivaželjni mladeži. Le nekateri pisatelji, osobito izvirnih

poizvodov, zadeli so saj približno pravo struno v nežnoubrani duši mladine, a veliki večini izjalovil se je pravi namen: zabavati in nagibati k dobremu in lepemu.*

* Pomisliti je, da je vsak začetek težek, da pa, kar se tiče „Knjižnice“, vsekako lahko beležimo lep napredek, če ravno še je daleč do popolnosti. Glavna stvar je, da se ji obstanek gmotno osiguri, v kar mora slovensko učiteljstvo vse moči napeti. Uredn.

Dalje na strani 58.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	prvo		drugo		tretje	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.		Vrste : v 1 klopi sed. 2uč. itd. (prim. prej- šnji teden.	Shvatba ulomkov (prim. 32., 33 teden)	Vrste : 1 jab. =, poljab. 2 " = " " " itd. " " takisto za tret- jine, četrtine itd.		Obleč. nal. o šest. (3. Rch., 14, 15)
2.	Štej po 2 po 3	Vaje : 11=9+. 6+. =11	detto.	detto.		Kratka izvaja pravila za pismeno se- števanje po znanem na- činu
3.		detto.	Namešane obleč. nal.	detto.		Obleč. nal. za pismeno seštevanje (3. Rchb., 23, 24)
4.		Napiši vsako drugo število številne vrste na pr. 2, 4, . . . in razstavi ga na 2 jednaka dela na pr. 2=1+1	detto.	detto.		Vaje za pre- gled vseh znanih stopinj ustnega od- števanja (3, Rchb., 30)
5.		detto.		detto.		Oblečene na- loge o odšte- vanju (3. Rch. 33, 34)
	Kakor 34. teden. — Štetje po 2, po 3. — Razstav- ljanje števil na 2 jednaka dela		Shvatba ulomkov: polov tretjina, . . . desetina. — Namešane oblečene naloge		Kratka izvaja pravila za pismeno seštevanje, do- tične obleč. naloge. — Ustno odštevanje, dotične obleč. nal.	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

Teden	l e t o					
	četrt		peto		6. 7. in 8.	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
	Pojmi: De- cim. ulomki, dec. točka, cele, deci- malke	Napiši dec. ulomke z 2, 3, 4, 5 decimal kami in jih raz- stavi (prim. 4. uro prejš. tedna)		Seštevanje mnogo imen. štev. a) čisto		Namešane naloge o obrestnih rač- unih.
		Kakor 3. šolsko leto		b) oblečeno osobito ča- sovni računi		detto.
		Kratka izvaja pravila za pism. odst.		Odštevanje mnogoimen. štev. a) čisto b) oblečeno		detto.
		Vaje v pism. odštevanju		osobito ča- sovni računi		detto.
	Pismeno od- števanje v smislu pri- števanja	Vaje za pis- meno odštev. v tem smislu		Sešt. in odst. mnogoimen. štev.		detto.
	Decimalni ulomki, deci- malna točka, cele in deci- malke. — Kratka izvaja pravil za se — in od- števanje, zadnje tudi v smislu prištevanja		Seštevanje in odštevanje mnogoimen. števil; ča- sovni računi		Namešane naloge o ob- restnih računih	

35.

(Dalje sledi.)

Saj pa tudi ni malenkost, ako zastavi pisatelj pero, da napiše in nariše izrodke svoje domišljije rodu, katerega težnje so mu ovite v gosto meglo davne preteklosti. Sleherno slovstvo je zrelo družbe, iz koje se je porodilo, in naj se slovstveniki še toliko prepirajo in kavšajo, katera „struja“ da je prava in katera ne, na torišču bo se ohranila vsekakor ista, ki je odsev v družbi krožečih idej in narodnih teženj. Tudi naš mladi rod ima svoje sodišče, in neoporekljivo razsojuje, kaj je njegovim predstavam in težnjam prikladno in kaj se razkadi brez sledú; a to sodišče je nepristopno našim „javnega mnenja“ navajenim ušesom, kajti njegovi glasovi čujejo se le v nežnovtrija-jočem srcu, njegovi razglasi objavljajo se le na porudelih licih in v blaženosti se blisketajočih očeh, ali pa v zaspanih potezah in v snažnih knjižicah, izvzemši morda prve dve ali tri strani.

Vsak pisatelj, ki hoče pomnožiti literaturo naše mladine s kakim delcem, poskusil bi naj pred vsem, kako neki to mladini ugaja. Stopil bi naj z rokopisom najprej pred otroke, a potem še le pred urednika ali založnika. Ako mu pa to ni mogoče, sleče naj za nekaj časa svojo sedanjost in zatopi se naj v dobo, ko je še sam hlastal po „povestih“, v trenutke, ko je z odprtimi ustmi poslušal svojega deda. Gre naj se učiti sloga in primernega zavozlanja in razpletanja dejanj k pripovedkam, ki so vzklike iz tal priprostega naroda, koga predstave in nazori so še najbolj podobni otroškim.

Ako mu pa stvarnica ni naklonila sreče, da bi se med mladino pomladil, ako se ne more dovolj utopiti v meglene predstave svojih davnih let, ako se mu ne odpre svetišče narodnih pripovedk, a on vendar-le hoče napisati mladini kako delce, ki bi je naj le-ta čitala z zanimanjem in veseljem: tedaj naj saj vpraša za svet moža, ki je premotril mladeži dušo do dna in kojemu ni ostala skrita najmanjša žilica v prepletajočih se mislih, moža, ki je povedal o našem mladem rodu marsikatero zlato besedo, koje jedro prihaja še le tekom časa v popolen svit, moža, kateremu se klanja tema pedagogov, — pedagoga (ne „filozofa“). Uredn.) Frid. Herbarta. Njegove besede utisnil naj bi si sleherni pisatelj, ki piše mladini, globoko v dušo.

On pravi:* Že namen, da bi se

*) „Schriften zur Pädagogik“, Hartenstein-ova izdaja X., str. 14., 15. in „Aphorismen“, XI. str. 459.

poučevalo in vzgojevalo, pokvari mladinske spise; pisatelji prezrejo navadno, da si vsakdo — in tudi otrok — izbere iz tega, kar čita, le svojo last, in da sodi o čtenju in o piscu le po svojem nagibu.

Razkrijte deci slabosti, v živih bojah sicer, a ne kot predmet hrepenenja; ona bo našla, kaj je slabo. Pretrgajte povest z nravnim modrovanjem; ona bo čutila da pripovedujete dolgočasno. Utelesite jim same svetnike; ona bo spoznala, da ste pre-nolični, in že samo hrepenenje po spremembi vzbudilo jim bo zanimanje za hudo-mušnosti Toda dajte mladini zani-mivo povest; polno dogodkov, raznih oseb in značajev; pisana bodi psiho-logično resnično, a ne izven čustev in nazorov otroških; ona naj ne izražuje le senčne ali pa samo solnčne plati človeškega življenja, ampak nežen, nraven čut vzdrži naj dejanje v primerni sredini, od koder se naj razpletajé le malce na-giblje na dobro, blago in pravično: — in videli bode,te, kako bo vzkipelo zanimanje v nežnih glavah in jim pričaralo prizor za prizorom v naglo poskakujoče valéke za-vesti, kako jim bo raznovrstna snov vzbudila vsakojake sodbe in čustva, kako bodo pretuhtali vse pojedinosti, da, kako se bo deček, ki se čuti v nravni sodbi nekaj stopinj višje od junaka ali pisca, zadovoljno nesmehtil in se krepko zastavil na svojem mestu, da se ubrani podlostij, ki jih čuti pod seboj.

Še neka lastnost mora dičiti povest te vrste, ako hoče zapustiti trajne in globoke sledi: ona mora imeti jasen in čist pečat moške vzvišenosti. Deček razločuje, kakor mi starejši, podlo in plitvo od plemenitega in vzvišenega; da, ta razlika priraščena mu je še bolj v srce, kajti on noče biti mal, ampak bil bi že rad mož! Pogled pravca-tega dečka obrnjen je na kvišku; z osmim letom (v naših razmerah sevé z 10—12) presega njegovo obzorje vse otroške storje. Take može torej, kakoršen bi deček rad kedaj postal, narišite mu in opišite! — Deček mora imeti svoje oko uprto na moža, kajti le tako povzdiguje se njegova duševna lindina; junaški pojavi deške dobe potrebujejo, da ne podivjajo ali pa, da se ne razkadé v prazen nič — idealnih obrisov takih mož, ki izvršujejo čine, kojih bi se dečko samostalno rad lotil, da jim je kos.*

„Resnične besede!“ pritrđiti mora vsakdo, ki zna brati v duši mladinc. Dan-današnji, v dobi vihravosti, morale bi biti

le-te kremenite besede nekako vodilo vsem mladinskim pisateljem. Dokler pa ne bo v mladinskih spisih psihologično resničnega razpletanja in zanimivega pripovedovanja, dokler bodo glavne osebe moralizujoči pe-

danti in ščebetajoči otroci, a ne vzorni možje in idealni mladenči: dotlej bodi si v svesti sleherni pisatelj, da je povzročil v otroški duši disonanco, katere ne more ublažiti nobena blagohotna kritika. Brinjos.

Društveni vestnik.

Črešnice pri Celju. (O zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj dne 7. februarja meseca t. l.) Došlo je 25 udov, med njimi 4 cenjene tovarišice. Društvu je pristopil zopet jeden podporni ud, namreč g. Ahtik, odvetniški uradnik v Celju, kar se je vzelo z veseljem na znanje. — Izmed društvenih reči dovoljujem si omeniti: a) „Zaveza“ pozivlje naše društvo, da naj prevzame ustanovitev društva za zgradbo učiteljskega konvikta na Štajerskem. Sklene se, odgovoriti, da naj „Zaveza“ to častno nalogo izroči učiteljskemu društvu mariborskega okraja, ki ima sedež tam, kjer bi se naj zgradil konvikt. b) Društvo se strinja z mnenjem ormoškega učiteljskega društva, da naj imajo bolniške blagajnice, katerih osnovevte pripravlja štajerski „Lehrerbund“, za spodnji Štajer svojo upravo. c) Poverjeništvu za nabiranje novih udov in naročnikov na do zdaj še nerazprodane knjige „Pedagogiškega društva“ se izroči blagajniku tovarišu Šahu. Pri razgovoru o tej zadevi se je posebno naglašalo, naj učiteljstvo deluje na to, da krajni šolski sveti naročajo te knjige za učiteljsko knjižnico. č) Ker 1. snopič „Savinjskih glasov“ marsikomu najbrž ne bo ugajal, opravičuje se tovariš Brezovnik kot predsednik „Književnega odseka“, rekoč, da se je bilo uredniku „Knjižnice za mladino“ poslalo več gradiva, a ta je, bogsigavé iz katerega vzroka izpustil po sodbi „Knjiž. odseka“ najboljši spis, ki je bil v prvi vrsti namenjen za ta snopič.

Tovariš Knaflič poočituje nazorno na šolski tabli prostoročno risanje na najnižji stopnji ljudske šole. Takoj prve šolske dni rišejo se čez celo tablico vodoravne črte, čez te navpične, v mrežo, ki je tako nastala se rišejo pikice, križeci, zvezdice, kolesca itd. Potem pride po več jednako dolgih vodoravnih, navpičnih in poševnih črt, kot, lestvica itd. Na podlagi teh nalog se pa koncentrujejo razne jezikovne in števné vaje. Vsa tvarina iz nazornega nauka naj se kolikor mogoče riše. Razkazoval je iz svojega pripravljalnega zvezka obširno zbirko takih nalog ter še posebej na šolski tabli pokazal, kako se dadó razne živali na pr. mačka, miška, zajček, kobilica, žaba, muha itd. narisati z nekaterimi priprostimi potezami, kar otroci z lahkočo posnemajo in kar jim dela veliko veselje. Naglašá važnost

elementarnega risanja, ker se s tem koncentruje pouk, vzdržuje dobra disciplina, oživlja nazorni nauk, goji čut snažnosti in otroci se vadijo meriti z očmi. Podavanje je vsem tem bolj ugajalo, ker je bilo vseskozi praktično.* — Tovariš Iglar opozori na knjigo „Materialien zum Anschauungsunterricht“ von Jordan, podavatelj pa na češki časopis „Mali čtenář“, kjer se nahaja več take risalne tvarine. (Opomba poročevalčeva. Nekaj je tudi prinaša „Angeljček“ v oddelku „Mali risar“.) — Kakor navadno, je prišlo tudi to pot na vrsto nekaj zanimivih vprašanj iz naše vprašalne skrinjice, o katerih se je živahno razgovarjalo. Tovariš Brezovnik opozarja, da naj bi oni tovariši, kojim se je na njih vprašanje nasvetovalo, kaj jim je ukreniti, uspehe, ki so jih dosegli, naznanili predsedniku, ki jih potem javi društvu. Le tako bi vprašalna skrinjica popolnoma dosegla svoj namen.

Iz ljutomerskih goríc. Ljutomersko učiteljsko društvo je imelo dne 4. februarja meseca svoj mesečni zbor, katerega se je udeležilo 18 članov, med njimi 2 člana iz ormoškega okraja, namreč č. g. kaplan Plepelec in gosp. nadučitelj Šalamun, obadva od Sv. Miklavža, in g. Šabec kot gost. Predsedoval je g. ravnatelj Robič, kateri je zborovalce osobito blage sosedé Miklavževčane prijazno pozdravil. — Gospici Razlag, katera se je podala v Brežice k pogrebu svojega očeta, poslal je predsednik brzoglavno kondolacijo imenom društva. — K besedi se oglasi g. nadučitelj Pušenjak, kateri izraža veselje tuokrajnega učiteljstva nad tem, da je predsednik g. Robič odlikovan z naslovom ravnatelja; govornik čestita odlikovanemu predsedniku imenom društva. Predsednik zahvali zborovalce na odkritosrčni izjavi prave kolegijalnosti ob tej veseli priliki.

I. Prečita in odobri se zapisnik zborovanja dne 7. januarja meseca.

II. Predsednik naznani sledeča dopisa:

a) Odbor štajerske učiteljske zveze (Lehrerbund), pozdravlja z veseljem pristop našega društva k zvezi ter nas pozivlja k složnemu sodelovanju v naš in našega šolstva prid.

* Upamo, da ga g. tovariš-podavatelj poda v celoti tudi „Popotnikovim“ bralcem. Prosimo! Uredništvo.

b) Ravnateljstvo slavne posojilnice v Ljutomeru daruje društvu 33 gl.* za naročitev „Knjižnice za mladino“. Za vsako šolo ljutomerskega okraja se naročita po dva letnika. — Zbor izreka slavni posojilnici za ta hvalevredni čin iskreno zahvalo.

III. Imenom odseka za presojevanje vprašanja gledé na pouk v nemščini (glej letošnji „Popotnik“ stran 45) poroča g. Bernot ter stavi sledečo resolucijo, katera se po kratki razpravi (Zacherl, Pušenjak, Karba, Schneider) sprejme: „Ljutomersko učiteljsko društvo spozna, da je uspešnost pouka v nemščini na podlogi sedanjih slov.-nemških slovníc in vsled drugih neugodnih razmer nemožna; v tej zadevi naj blagovolijo tudi druga spodnještajerska učiteljska društva svoje misli izjaviti.“

IV. Med slučajnimi nasveti obvestiti nam je sledeče:

a) Predsednik želi, naj bi se učiteljsvo ljutomerskega okraja začelo zanimati tudi za delovanje tukajšnje kmetijske podružnice ter poprosi navzočega upravitelja te korporacije g. Křyla, naj on blagovoli vsakokrat učiteljskemu društvu naznaniti dotična zborovanja, da se jih zamore učiteljsvo udeležiti.

b) G. Křyl opozarja učiteljsvo, kako naj tu pa tam učitelji pomagajo obč. predstojnikom pri sestavljanju proračuna, pri določitvi odstotkov za obč. doklade itd., ker mnogokrat se v teh zadevah napačno ravna.

c) G. Schneider želi, naj odbor blagovoli po izvedeti, kako se šolske zamude po drugih šolskih okrajih obravnavajo.

S tem je bil zbor završen. Po zborovanju podali smo se v čitalnično dvorano pri g. Sršenu k skupnemu obedu, katerega so priredili društveniki v čast svojemu odlikovanemu predsedniku. Podpredsednik g. Křyl povzame prvi besedo povdarjajoč predsednikovo mnogoletno vspešno delovanje na šolskem in društvenem polju; govornik nazdravlja slavljencu. Gospod Šalamun nazdravlja slavljencu kot bližnji sosed iz ormoškega okraja spominjajoč se onih veselih časov, ko sta obadva služila v ptujskem okraju. G. Robič se zahvali vsem društvenikom za izvanredno čast, ki so mu jo danes skazali. Prizadevati si hoče, zaupanje in spoštovanje vseh društvenikov še znaprej si ohraniti ter še nadalje po svojih močeh delovati za povzdigo našega društva in šolstva, prave kolegijalnosti in stanovske časti v občnem spoštovanju. G. Karba nazdravlja društvenikom iz ormoškega okraja ter prečita ravno došlo brzojavno čestitko ormoškega učiteljskega društva. Na dalje so nazdravljali: gospod Pušenjak g. Křylu, ki si je stekel veliko zaslug za ljutomersko učiteljsko društvo od časa nja ustanovitve; g. Křyl svojim navzočim bivšim učencem,

ki zdaj že kot nadučitelji in učitelji v ljutomerskem okraju marljivo delujejo, g. Schneider navzočim učiteljicam, ki z nami v lepi kolegijalnosti sodelujejo in poslednjič še g. Karba hišni gospej Sršenovi, ki nam je blagovolila radostno poskrbeti izborni obed. Tako nam je med živahno govorico le prehitro potekel čas, a ostal nam je lep spomin o tem veselem dnevu prave kolegijalnosti.*)

Ormož. (Zborovanje učit. društva). Dne 4. februarja meseca t. l. imelo je ormoško učiteljsko društvo svoje prvo redno zborovanje v tem društvenem letu. Navzočih je bilo le 12 udov (od 30). Na novo je društvu pristopila gospodičina Roza Spritzey, učiteljica ženskih ročnih del v Središču. Pohvalno je omeniti, da posebno gospodičine tovarišice našega okraja prav pridno obiskujejo učiteljska zborovanja. (Tako je prav! Naj bi té vrle sotrudnice posnemale naše tovarišice tudi drugod, — povsod! Uredn.)

Društveni predsednik gospod Anton Forekar otvori zborovanje z običajnim ogovorom in pozdravom zbranih društvenikov, čestita gospodu Š. Štrenklu na okrevanju, povdarja ga kot jednega najstarejših in najmarljivejših udov. Nato se čita zapisnik občnega zbora, kateri se sprejme s tem pristavkom, da ni bilo prebitka samo 12 kr, temveč da je računati tudi ona vsota, katero dolgujejo društvu neplačujoči udi. — Med društvu došliimi dopisi se prečita peticija gospoda Rajšpa do okrajnega šolskega sveta zaradi odškodnine potnih in dijetnih stroškov o priliki uradne konferencije. Peticija se v predloženi obliki sprejme in se sklene odposlati jo okrajnemu šolskemu svetu. Zelo obširen dopis „Avstrijske zveze prijateljev ptičev“ vzel se je povsem na znanje. Radi velike važnosti tega moraličnega podjetja, pridobiti vso prebivalstvo naše monarhije za obrambo ptic — pristopili so vsi navzoči s prispevki temu društvu. — Gospod Jožef Rajšp je na to jako obširno poročal o društvu „Selbsthilfe“ ter navduševal kot poverjenik za naš okraj k pristopu k temu tako važnemu društvu. — Sklene se izreči zahvala g. J. Štuklju za možato obrambo napram pisatelju povesti „Nevednost in sleparstvo“ v letošnjem koledarju družbe sv. Mohorja. Priporoča se zemljevid slovenskih dežel. Naznanilo o izdaji nove Koprivnik-Majceneve začetnice se vzame s tem večjim veseljem na znanje, ker smo že zelo pogrešali boljše učne knjige za nižjo stopnjo. — Gospod predsednik spomni se večletnega vstrajnega tajnika g. A. Šabca, ki naše društvo s tem mesecem zapusti, želeč mu sreče in zadovoljnosti na novem mestu v Idriji. G. August Šabec zahvali se v lepih besedah gospodu

*) V tukajšnjem poročilu zadnje številke se je vrnilo nekaj pomot; naj se namreč bere: 10 zborovanj ne 40. — V odseku namestu Vauda — Bernot.

* Živio! Naj bi našla mnogo posnemanja.

predsedniku in celemu društvu za naklonjenost in kolegijalnost, zatrjujoč, da se bode vedno rad spominjal našega društva. Rosina.

Iz Šmarij. „Šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo imelo je svoje glavno zborovanje dne 7. t. m. v Šmariji. Naznanujoč dnevni red, pozdravlja gospod predsednik vse navzoče, med njimi novega uda gosp. Janka Mohorko, učitelja v Kostrivnici, ter naznanja, da je g. Martin Sotošek, učitelj na Žusenu, pisмено javil svoj pristop društvu.

Prečita se zapisnik odborove seje dne 22. novembra meseca m. l. ter odobri zapisnik zadnjega zborovanja.

Temu sledi razgovor o „Horvatek-ovih predlogih“. Ker se pa po mnenju društvnikov o teh vprašanih v posameznih društvih ne more plodonosno razpravljati, sklene društvo odposlati „Popotniku“ oklic spodnještajerskim učiteljskim društvom o tej zadevi. (Glej 1. današnji članek.)

Došli dopisi vzamejo se na znanje. V jednem teh javi g. Jože Dobnik, nadučitelj na Ponkvi ob južni železnici, svoj izstop (?) iz društva.

Na to se vršita poročili blagajničarice in tajnika. Društvo je imelo v minolem letu sedem zborovanj in jedno odborovo sejo. Podavalo in razgovarjalo se je o raznih važnih predmetih tičočih se šole in učiteljstva.

Na znanje se vzame tudi poročilo o „Vodlakovem spomeniku“. Bil je postavljen meseca oktobra lanskega leta ter je veljal 51 gld. 71 kr. K temu so pripomogli:

1. Č. gg. župnik Irgl in kaplan Korošec, ki sta brezplačno opravila dotične cerkvene obrede;

2. kmet Topolovšek na Sladki gori, ki je pripeljal nagrobni kamen brezplačno s policianskega kolodvora;

3. z doneski po 2 gld. gg. Breznik, Debelak, Ferline, Rošker, Strmšek, Škrabl, Štrenkl, učiteljstvo v Polčanah, Vezjak, Žolnir;

4. z doneski po 1 gld. gld. Franc in gg. Brišnik, Čokl, Dobnik, Grah, Kotnik, Krajnc, Kunstič, Iv. Kurbus, Rataj, Sekirnik, Šumer, Trafenik, č. g. vikar Vreže;

5. po 1 krono gg. Kranjčič, Lesnika, Sekirnik in gld. Šcharlach — skupaj 36 gld.

Prosimo tudi one gg. ki še obljubljenih prispevkov skupaj 5 gld. niso plačali, da to v kratkem storé.

Društvo sklene, kamnoseka g. Horvata v Račah, ki je za tako nizko ceno napravil tako lep spomenik, javno pohvaliti in ga priporočati vsem, ki bi ga utegnili potrebovati.

Na to se voli soglasno prejšni odbor. Društvena določa se na 1 gld. ter se sklene, naročiti „Učiteljski Tovariš“. F. Rošker.

Iz Slovenskih gor. Šentlenartsko učiteljsko društvo zborovalo je letos v drugič 7. dne februarja meseca t. l. pri Št. Lenartu v Slovenskih goricah. Izostalo je samo 6 udov, ki so opravičeni. Vso čast pa nam dela petorica gospodičin-tovarišic s svojo redno udeležbo. Brez izjeme pa je seveda malokatero pravilo: in tako se v tem oziru posebno odlikujete tovarišici-sestri, ki gojite nek čuden separatizem ter si bržčas štejeti v nečast, biti udom učiteljskega društva. Isto velja o vsem učiteljstvu neke štirirazrednice. Vsem tem gospodom in gospodičinam neudom svetujemo, da natančno pregledajo uvodnemu članku v 3. šte. „Popotnika“ t. l. „jetra in obisti“.

Radostnim srcem je pozdravil gospod predsednik navzoče, javljajoč, da bode pri današnjem zborovanju distriktni zdravnik gospod dr. H. Benesch nadaljeval svoje podavanje o nalezljivih boleznih.

Po odobrenju zapisnika nastopila je gospodičina M. Sittig, predočivši nam nekatera najboljša učila za zemljepisni in nazorni pouk, ter nam je podala komentar k nastopni učni sliki z učenci in učenkami 4. razreda. Učni svoj poskus je izvedla zares mojstersko, kar je kazalo soglasno pritrjevanje navzočih.

Gospod zdravnik dr. Benesch pojasnil nam je v poljudni besedi bistvo, razvitek in lečenje oslovskega kašlja, za kar se mu je od poslušateljev in poslušateljic izreklo občno priznanje in zahvala.

Ker se je čas že dokaj čez poldan pomaknil, preložili smo podavanja gospodov Mochera in Kranjca na prihodnje zborovanje, ki se bo vršilo 7. dne marcija meseca t. l. pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. —n—

Iz Črešnjevca. (Vabilo.) Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 4. marca meseca t. l. v Slov. Bistrici po tem-le vspredu: 1. Ob pol 10 uri pevska vaja. 2. Zapisnik in dopisi. 3. Času primerno podavanje. (Sabati.) 4. Iz vprašalne škrinjice. 5. Volitev delavnih odborov za slavnost 25letnice. 6. Nasveti in slučajnosti. Gospodi pevci se uljudno prosijo, da pridejo točno — čas do 10. dne meseca junija je kratek!

Polanec, t. č. načelnik.

Hum pri Ormožu. (Vabilo.) Učiteljsko društvo ormoškega okraja bode zborovalo dne 4. marcija meseca t. l. ob pol 11. uri predpoludne v ormoškem šolskem poslopju po nastopnem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvena poročila. 4. Predavanje. 5. Slučajnosti. K mnogobrojnej udeležitvi vabi uljudno za odbor:

Anton Porekar, načelnik.

Iz konjiškega okraja. (Konjiško učiteljsko društvo) ima v četrtek, dne 4. marca meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v slovenski šoli

v Konjicah svoj redni zbor z nastopnim vspehom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene reči. 4. O ljubezni do očetnjave; govori nadučitelj tovariš L. Serajnik. 5. Iz naše vprašalne škrinjice. 6. Nasveti. Predsednik.

Reichenburg. (V a b i l o.) Sevnisko-brežiško učiteljsko društvo priredi svoj občni zbor v nedeljo, dne 7. marca meseca t. l. v šolskem poslopju v Brežicah. Začetek ob 9¹/₂ uri dopoludne. Vspored: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Izročitev spominskega lista umirovljenemu tovarišu in društveniku g. Kramarju. 4. Poročila predsednika. 5. Podrobna učna tvarina za spisje. (Poroča odsek.) 6. Poročilo o društvenem delovanju za leto 1896. 7. Poročilo blagajnika. 8. Volitev odbora. 9. Nasveti. Z ozirom na važnost, zanimivost in obširnost vspeha, sklicuje se odbor na stanovsko čast, ki zahteva, da se vsi polnoštevilno udeležijo tega shoda. Pevske vaje vrše se v veliki dvorani „Narodnega doma“ pol ure pred zborovanjem. — Pričakujemo tudi, da se nam pridružijo na novo nameščene moči iz obeh okrajev. Tovariši, naj bo ta zbor očiten dokaz učiteljske solidarnosti, ki jo negujemo ob Savi in Sotli! Vsak, ki ga kliče vabilo, naj pride! Vam v naročje polaga društvo svojo čast in nadaljni svoj razvoj!

O d b o r.

Svetina pri Celju. „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima v nedeljo, dne 7. marca

meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor s tem-le dnevnim vspehom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Idealizem in šola“, govori g. M. Iglar. 5. Iz naše vprašalne škrinjice. 6. Razni predlogi.

P r e d s e d n i k.

Iz šmarskega okraja. (V a b i l o.) Šmarskorogatsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 7. marca meseca t. l. ob jedni uri popoldne pri Sv. Križu po sledečem vspehu: Zapisnik in dopisi. Schwentnerjevi zvezki. Risane brez stigem in ogledovanje predlog. Slučajnosti. K obilnej udeležbi uljudno vabi

o d b o r.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah. (V a b i l o.) Št. Lenartsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. marca meseca t. l. ob 10. uri dopoludne pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Poročevalca: gg. nadučitelja Jože Moher-Št. Lenart in Franjo Krajnc- Sv. Barbara pri Mariboru. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno.

J. M a v r i č.

Vurberg. (V a b i l o.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima v četrtek, dne 11. marca mes. t. l. ob 10. uri dopoludne v okoliški šoli zborovanje s sledečim vspehom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Kako je živali preparirati (podava g. Palko). 4. Sklep, ali bo društvo v tekočem letu priredilo izlet. 5. Slučajnosti in nasveti. K obilnej udeležbi vabi

Ž i h e r, predsednik.

Listek.

Tutti frutti.

Naslovi in še nekaj.

Naslov — titel — je imenitna reč in kar nič se ne čudim, kadar slišim kako „Titelfrage“. Da, da, „Titelfrage“ prizadeva marsikomu težave. Židov Aron Teiteteles je žrtvoval še marsikak tisočak, da bi se prelevil v barona Teiteteles; podučitelj Ivan Vneti je pa kupil že marsikak kolek, da bi izgubil tisti neumni, jezikovnim postavam in jezikovnemu okusu tako nasprotni „pod-“. A marsikdo bi še pozabil na slovnico, ko bi ta „pod-“ ne segal tako močno v njegovo mošujo. Pa je že tako na svetu. Izgovor je dober, če ga tudi pes na repu prinese in to je tukaj tudi res; vsem učiteljem vendar niso mogli dati plač, kakoršne so „zvezane“ z oficijelnim naslovom — učitelj — Lehrer —, ker bi baje potem učiteljstvo kar plavalo v blagostanju, zato so porabili tisti „pod-“. Da še več. Na lanskem potovanju mi je povedal tovariš Nemeč, da se je nekoga učiteljišča (v neki nemški pokrajini Avstrije), ravnatelj izrazil: „Podučitelj sploh ne sme imeti lastnega mnenja (hat keine Meinung zu haben) in: „Podučitelj ima še trideset goldinarjev preveč na

mesec.“ In ta mož je ud deželnega šolskega sveta, okrajni šolski nadzornik itd. Neuko ljudstvo pa tudi po svoje sodi. Podučitelj, to mu je ime, ki znači le na pol učitelja; da, dobé se celo kolegi brez „pod“ ali pa z „nad“, ki so tudi te misli, da je podučitelj vendar le na precej nižji stopnji; jaz na pr. sem imel v svojem času tudi ta naslov in moj tedanji chef me je nekoč predstavil c. kr. glavarju (bilo je na dvorazrednici): „Das ist mein Unterlehrer (Unter je bil naglašen) Bonaventura Rešetar.“

Pa poglejmo drugam. V koledarju družbe svetega Mohorja na pr. najdemo kaj različne naslove; nek poverjenik mi je pa zagotavljal, da se marsikak ud vpiše le zaradi tega, da ima tiskano ime z naslovom; seveda so tukaj v mislih le možje iz ljudstva. Pa poglejmo te naslove: župan, ključar, železniški čuvaj, nočni čuvaj itd.; vendar so to resnični „službeni“ naslovi in naj veljajo; a druga je s temi naslovi: šolski načelnik, šolski nadzornik, šolski predstojnik. Ti le naslovi so pa malo preveč bobneči, a bobnenje je votlo, ker ti naslovi niso nič. Šolskih načelnikov — Schulvorstand — in šolskih predstojnikov ni, in možje, ki si prilagajo ta imenitna

imena — in z imeni? — so le postavni načelniki krajnih šolskih svetov; šolski nadzornik v pomenu, kakor se rabi v koledarju, je pa le krajni šolski ogleda, ali kakor je rekel mož, ki ni vedel, kako je dobil to čast: krajni šolski ogleduh. Marsikdaj res žalostnih primerov bi lahko navedel dovolj. Zakaj se spodikam nad temi naslovi? Ker si ljudje z zlorabo naslova dovoljujejo tudi večkrat zlorabo oblasti. Marsikak krajni šolski ogleda ali pa načelnik krajnega šolskega sveta misli, da lahko z učiteljem in šolo pometa, mesto da bi skrbel za to, da se v šoli dobro pometa. Tovariš Janez Brezobzirnež ima navado, da vselej, kadar ima v šolski sobi 2°, 3° ali 4° R toplote, pošle po krajnega šolskega ogleda ter mu pokaže najnovejše ornamente na pajkovih mrežah in pa okna napravljena po še ne patentovanem načinu, ki v zvezi z durmi vzdržujejo jako živahno ventilacijo; posebno kadar zunaj burja brije je ventilacija tako živahna, da se čuje vedno nek uj! Kolega France pa, kateri ima svoj „Lehrsaal“ med drevjem skrit pod slamo in na drugem koncu hiše za soseda poštenega mojstra Kópitarja, ta pa prosi že več let svojega šolskega ogleda, da bi vendar jedenkrat v soboto dopoldne — v poletnem času — posetil njegov razred; takrat namreč mati Kópitarjeva pekó kruh in ker se mnogo kruha sne, zakurijo tudi peč, ki s svojim zunanjim — jako umetelnim — površjem opazuje Franceta pri vzgojevanju vaške mladine. Ob takih prilikah — pravi France — se vzdigne tisto nemirno živo srebro do 28° ali 30° R. Pa tega jaz ne verjamem, hočem reči, Francetu že verjamem, a ta termometer je gotovo novega sistema, saj se vedno kaj novega iznajde; zakaj jaz tako mislim? Ker sem se nekdaj učil nekih paragrafov, ki pravijo, da v šolski sobi

toplota ne sme biti ne nad in ne pod 12°—14° R. In paragrafi veljajo, kaj ne? Pa ta revež France ima še druge bolečine, to se pravi ugodnosti; na tisto peč na pr. lahko posadi 4—8 otrok, če ravno na ilnatih tleh (da se miši ne zaredé) ti paglavci nimajo prostora; zemljevid Evrope ima pa jako izvrsten. Tam, kjer je bilo nekdaj napisano na modrem dnu: „Črno morje“, tam je sedaj res črno; cela partija je namreč izpadla in „Črno morje“ se kaže kot luknja skozi zemljevid tja v temen šolski kot. Če morda še nisi dovolj praktičen, dragi France, poslušaj! Kadar boš razlagal morje, prinesi skledo vode v šolo, razgrni čez njo zemljevid s „Črnim morjem“, prilij vodi malo črnila in imel boš „Črno morje“ „en nature“ sicer „en miniature“. Par lešnikovih lupin ti naj predstavlja turške, par orehovih pa ruske ladije. — —

Zdaj pa, ker ste nam zopet poskrbeli čez dolgo časa novo leto, hočem reči nov koledar, se Vam zanj prav toplo zahvaljujem. Bal sem se že, da bomo slovenski učitelji začeli novo časomerje na pr. koledijade, od enega koledarja do drugega. Pa menda tega ne bo treba. Ostanimo le pri starem koledarju, včasih so stari koledarji zoper razne bolezni, ker je mnogo svetnikov noter. Svojim tovarišem moram to povedati, naj skrbé, da bo vsaj 1000 komadov šlo v denar,* kajti — kolek za naprej itak odpade — s tem fakičnim argumentom bomo prihodnjic — ceno malo znižali.

Rešetar.

* Kakor gospod založnik toži, se Vaša želja (tudi naša) ne izpolni, kajti do sedaj še koledarja ni „šlo več v denar“, kakor 400 komadov. Če se jih torej ne proda še vsaj 300 komadov, bo občutljiv deficit, in kaj bo potem — — — Ne verjamemo, da hoče slovensko učiteljstvo vzorno požrtvovalnost založnikovo tako nagraditi. Uredn.

Dopisi in razne vesti.

(C. kr. deželni šolski svet štajerski) je v svoji zadnji seji določil, da se število članov deželne učiteljske konferencije za šolske okraje celjska okolica, Feldbach, Cmurek in Laško pomnoži povesod od jednega na dva in naročil, da se jednorazredna ljudska šola pri Sv. Marjeti na Dravskem polju (okraj Maribor) razširi v dvorazrednico, dalje je privolil, da definitivni podučiteljci Amalija Piuk v Zdolah in Karolina Mükusch s službama menjate.

(Imenovanje.) C. kr. okrajni šolski nadzornik in reališki profesor g. Franc Levac in učitelj na obrtni in strokovni šoli v Ljubljani, g. Jožef Vesel sta imenovana vladnima komisarjema za inspekcijo kranjskih obrtno-nadaljevalnih šol za dobo dveh let. — C. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za nemške ljudske šole v Ljubljani, na Beli peči,

v Domžalah, Vevčah in Goričanah ter za nemško meščansko šolo v Krškem je imenovan začasni glavni učitelj na ljubljanskem učiteljišču, g. Ivan Benda, in sicer za ostali del tekoče funkcijske dobe.

(Dan državne volitve — šole prost dan.) Kakor se je čitalo te dni v političnih časnikih, je ministerstvo naročilo vsem deželnim šolskim svetom, naj odredé, da na dan volitve ne bo šolskega pouka, da se bodo mogli učitelji udeležiti volitev.

(V prid šolske mladine) se je vršila v gostilnici gospe Robičeve v Lembahu pri Mariboru dne 16. t. m. veselica s srečkanjem, ki je nesla 115 gld. čistega dobička. Slična veselica s petjem pod vodstvom g. A. Kosi-ja se je vršila dne 14. t. m. tudi v Središču z dobrim vspehom. — Gotovo lepa in posnemanja vredna misel take veselice v prid šole!

(Tovariša A. Petrič-ka) v Žalcu zadela je velika izguba. Umrta mu je namreč 19. t. m. mila soproga, gospa Mici Petriček, roj. Hifler komaj 22 let stara. Dragemu tovarišu izražamo tem potom naše iskreno sočutje.

(Valilnice za drobne ptičice.) Ko sem še doma v belih konopljenih hlačicah po dvorišču skakljaj, cikalo je vse polno drobnih ptičic krog mene. Vsak grmič bil jih je po letu poln, po zimi pa vsako gnojišče in vsak škedenj. „Zdaj pa zapustite mene, ah, kak' srce me boli“, vsklikniti moram s pesnikom! Kaj-li je vzrok temu? Gotovo sebična človeška roka. Človek ne trpi več nobednega grmiča blizu svojega stanovanja; vsak se mora izkrciti za vejnik, za to malovredno gnojilo. — Hlevi se praznijo, živalski gnoj gine. — Živi plati se trebijo in strižejo baš takrat, ko ptičice gnezdiyo ali že celo valé. Kje naj najde boječa ptičica tedaj svoje zavetje, kje naj pripravi svojim mladim ljubékom varen dom? Morda tam v temnem gozdu, kje preži noč in dan pozrešna ujeta na njo! Ah, draga ljubka, da, v krepplje tvojega sovražnika podi te nečlovoško srce; ono ne mara več za-te! Ne, ne! Vsi pa nočemo takšni biti. V svoje krilo te hočemo vzeti, tebe, uboga, preganjana krilata pevka. Seveda grmičev ti ne moremo vselej ponuditi, tudi votla drevesa ne, pa umeten varen dom ti hočemo postaviti, valilnice ti razobesiti, kje bodeš varna pred sovražnikom svojim in vremenom neugodnim. Takšne valilnice prodaja: Fritz Zeller na Dunaju II./2 v Untere Donastrasse, šte. 13 in sicer jako po ceni, zlasti takrat, ako se jih več naroči. Komad od 30—50 kr., kakšna je tudi velikost. Narejene so iz trpežne klobučine in naravi privspodobljene. Razobesiti nje moramo na drevesa blizu hiše v višini do 4 m in tako, da je luknja proti jutru obrnena. Kdaj pa moramo to storiti? Zdaj, zdaj, da se jim ptice privadijo in že v prihodnji spomladi v njih gnezdiyo. Tukaj čaka Avstrijsko društvo za obrambo koristnih ptic mnogo dela. To bi naj valilnice med učence delilo.

Pavlin.

(Proti prestavljanju učiteljev iz službenih ozirov) izrekel se je deželni šolski svet česki, češ, da povzročá „mного sitnostij učiteljem, mnogo stroškov deželi.“ „P. z. B.“, kateremu

povzamemo to vest, pripomni: „S tem se konča dēdictvi to neblahé éry Thunovy“.

(Posnemanja vreden) je odlok okrajnega šolskega sveta v Jesenicah na Češkem, ki določuje, da se vso pisalno in risalno orodje za vse učence pripravi po krajnem šolskem svétu.

(Šolnina) se na čeških šolah najbrže odpravi. V to bi se deželni prikladi morali zvišati za 5·2%. Pri nas na Štajerskem pa so nekateri za tó, da se šolnina zopet uvede.

Književne novosti. „Matica Slovenska“ je pred kratkim razposlala svoje društvene knjige za l. 1896. namreč: Letopis za l. 1896., Dr. Karl Glaser: Zgodovina slov. slovstva III., Dr. Strekelj: Slovenske narodne pesmi, 2 snopič, S. Rutar: Samosvoje mesto Trst, 1. snopič in Knezove knjižnice, 3. zvezek. — O priložnosti še kaj več o teh knjigah. — „Slovenske knjižnice“ je ravnokar izšel trojnat snopič šte. 57, 58, 59, obsegajoč „Povesti s potovanja.“ Spisala Ana Rehaková in „Korotanske povesti“ spisala Gabrijela Preissova. Cena 60 kr. — „Naši kujižni grehi.“ Spisal M. M. Hostnik, profesor v Rusiji. To je 32 strani obsegajoča brošurica (Ponatis iz „Slovenskega Sveta“), ki je vsega priporočila vredna. Cena 12 kr.

Premembe pri učiteljstvu. Gospodična Viljemina Burian, dosedaj podučiteljica, postala je učiteljica na petrazrednici v Brežicah. Stalno so nameščeni na svojih mestih provizorični podučitelji gg. Anton Brumen v Št. Lovrencu na Dr. p., Nace Skerbinšek v Hajdinu, Jožef Lovrec pri Sv. Urbanu blizu Ptuja, Lovro Serajnik ml. v Prihovi in Rudolf Kotzmuth pri Sv. Martinu poleg Vurberga. Formelno usposobljeni učiteljici ročnih del ste nameščeni gđc. Katarina Vogrin pri Sv. Trojici v Sl. gor. za šolo pri L. Benediktu v Sl. gor., gđc. Emilija Krajnc v Velenju pa za šoli v Šoštanju in Topolšici.

O priliki mojega odhoda v Idrijo klíčem vsem cenj. gđc. tovarišicam in gospodom tovarišem srčen:

Na zdar!

Avguštin Šabee, c. kr. učitelj.

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Z ozirom na naš poziv v 3. številki našega lista še prosimo jedenkrat vse one, katere tiče, da se nam tudi formelno javijo za naročnike, oziroma, da nam pošljejo vsaj četrletno naročnino ali pa, če jim to ravno težko stane, da nam po dopisnici naznajo, do kedaj se moremo zanašati na njih; to pa zaradi tega, da zamoremo končno urediti matico naročnikov.

Vsebina. I. Spodnještajerskim učit. društvom. — II. Utrinki iz socijalne pedagogike. (IV.) (Brinjos.) — III. Nekaj o risanju v ljudski šoli. (Konec.) (J. Lasbacher.) — IV. Načrt za računanje na jedno-razredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXIV.) — V. Mrvica o mladinskih spisih. (Brinjos.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Listek. (Tutti frutti.) — VIII. Dopisi in razne stvari.